

Lipoedeem

Spatadercentrum

Wat is lipoedeem?

Lipoedeem is een veel voorkomende, maar vaak niet herkende chronische dermatologische aandoening. Er is sprake van plaatselijke, abnormale vetophopingen, meestal aan de benen. Soms zijn ook de heupen en armen aangedaan. De buik doet echter nooit mee. De oorzaak van lipoedeem is onbekend.

Bij wie komt het voor?

Lipoedeem komt vrijwel alleen bij vrouwen voor. Vaak zijn er in de familie meerdere vrouwen met dezelfde lichaamsbouw. Erfelijke en hormonale factoren lijken aannemelijk, maar zijn tot nu toe niet bewezen.

Kenmerken

Lipoedeem patiënten krijgen tijdens of na de puberteit steeds "zwaardere" benen. Soms ontstaat lipoedeem na een zwangerschap of operatie. Kenmerkend is dat de omvang van de benen niet in proportie is met de rest van het lichaam. De overige lichaamsdelen, zoals de voeten en het bovenlichaam, doen niet mee en zijn "slank". Vaak is een duidelijke overgang of vetkraag te zien van de enkel naar de voet. Soms zijn alleen de onderbenen aangedaan, soms het hele been inclusief heupen, soms doen ook de (boven)armen mee.

Ongeveer de helft van de patiënten met lipoedeem heeft ook overgewicht. In dat geval is de buik ook dik. Het verschil tussen lipoedeem en overgewicht is, dat het bijna onmogelijk is om het lipoedeem te laten verdwijnen door gewichtsverlies. Het merendeel van de lipoedeem patiënten heeft tevergeefs geprobeerd af te vallen door middel van diëten en sporten, al dan niet op advies van hun arts. Zij vallen dan wel af ter plaatse van het bovenlichaam en buik, maar ondanks alle inspanningen zien zij geen resultaat bij de benen. Dit kan leiden tot groot verdriet en frustratie. Vaak ontstaat hierbij een vicieuze cirkel, die weer leidt tot toename van het gewicht en verergering van het lipoedeem.

Klachten

Pijnklachten

Lipoedeem patiënten klagen over een pijnlijk, zwaar gevoel in de benen. Er kan sprake zijn van matige tot ernstige pijnklachten, waarbij soms het aanraken van de benen al pijnlijk kan zijn. De klachten nemen toe in de loop van de dag, vooral bij warm weer en bij lichamelijke inspanning.

Bewegingsbeperking

Door de abnormale lichaamsbouw wordt het voor sommige patiënten steeds moeilijker om te bewegen (door zware bovenbenen is het bijvoorbeeld moeilijk te lopen). Veel patiënten hebben gewrichtsklachten en zogenaamde 'platvoeten'.

Psychosociale klachten

Veel patiënten vinden de afwijkende lichaamsbouw cosmetisch storend. Sommige patiënten passen door hun afwijkende lichaamsbouw niet in confectiekleding en zijn aangewezen op (dure) maatkleding. Patiënten kunnen ook psychische klachten krijgen door hun uiterlijk en het feit dat zij hierop zelf geen invloed hebben (door sport of dieet). Sommige patiënten gaan liever niet naar het zwembad of naar sociale gelegenheden.

Diagnose

De diagnose wordt meestal gesteld op basis van het verhaal van de patiënt en het lichamelijk onderzoek. Omdat lipoedeem samen kan gaan met spataderen (die niet goed zichtbaar zijn door de vetophopingen), zal meestal een veneus duplex onderzoek (echo onderzoek van de benen) worden verricht. Hierbij wordt onderzocht of er sprake is van spataderen. Zo nodig zal een behandelplan worden opgesteld. Ook wordt op indicatie een lymfescan verricht, om te onderzoeken of er sprake is van lymfoedeem (afvloedstoornis van de lymfevaten).

Behandeling

Omdat de oorzaak van lipoedeem niet bekend is, zijn er geen behandelingen die lipoedeem kunnen genezen. Het is wel mogelijk om te voorkomen dat het lipoedeem verergert en de klachten toenemen. Medicijnen zoals plaspillen en crèmes hebben geen effect op lipoedeem!

Gewicht

Lipoedeem patiënten wordt geadviseerd af te vallen tot een normaal gewicht, en op hun normale gewicht te blijven. Bij patiënten met overgewicht zullen de klachten van lipoedeem en lichaamsbouw niet verbeteren door gewichtsverlies. Bij gewichtstoename echter zullen de klachten verergeren. Omdat het vrijwel onmogelijk is om dit weer kwijt te raken door dieet en sport, moet dit vermeden worden. Om dezelfde reden is het belangrijk om een te grote variatie in dagelijkse calorie-inname te voorkomen.

Als maat voor een goed gewicht gebruiken wij niet de weegschaal, maar de tailleomtrek. Bij lipoedeem patiënten doet de buik immers niet mee. Een gezonde tailleomtrek voor vrouwen meet minder dan 80 cm.

Therapeutisch elastische kousen

Goed aangemeten therapeutisch elastische kousen zullen lipoedeem niet genezen, maar kunnen wel klachten verbeteren of voorkomen. Door pijnklachten kunnen helaas niet alle patiënten de kousen verdragen.

Manuele lymfedrainage

Manuele lymfedrainage kan een eventueel aanwezig lymfoedeem verbeteren.

Andere specialismen

Bij gewrichtsklachten en platvoeten worden patiënten verwezen naar een orthopedisch chirurg of podoloog. Sommige patiënten hebben baat bij psychologische begeleiding.

Liposuctie

Plaatselijke abnormale vetophopingen kunnen behandeld worden door middel van liposuctie onder plaatselijke verdoving. Deze ingreep biedt slechts lokale verbetering van de lichaamsbouw. Het is niet mogelijk om door deze behandeling een 'normale' lichaamsbouw te krijgen. Wel heeft de behandeling vaak een goed effect op de pijnklachten van lipoedeem. Daardoor kunnen de mechanisch meest storende vetophopingen (waardoor patiënten bijvoorbeeld slecht kunnen lopen) verholpen worden.

Vragen?

Wij helpen u graag. U kunt contact opnemen met de assistent of uw behandelend specialist van polikliniek Dermatologie.

Locatie Molengracht:

T (076) 595 3020

www.amphia.nl